

۱۶۲۸۴۷۹

روان‌شناسی رشد

ویراست دوم

دکتر ملکه مشهدی فراهانی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

حمیرضا عرب بیگی

عضو هیئت مدیره انجمن روانشناسی آمریکا

با مقدمه‌ای از پروفسور غلامعلی روضی

استاد ممتاز دانشگاه تهران

نشر و انیا

- سرشناسه : مشهدی فراهانی، ملکه، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور : روان‌شناسی رشد/ملکه مشهدی فراهانی، علیرضا عرب‌بیگی؛
وضعیت ویراست : [ویراست ۲]. با مقدمه‌ای از غلامعلی افروز.
مشخصات نشر : تهران : وانی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری : ۳۸۲ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۶۶-۱۰-۹
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : چاپ قبلی کتاب حاضر تحت عنوان "چکیده روانشناسی رشد (تحولی)" توسط همین انتشارات در سال ۱۳۹۴ منتشر شده است.
یادداشت : کتابنامه.
عنوان دیگر : چکیده روانشناسی رشد (تحولی).
موضوع : روان‌شناسی رشد
موضوع : Developmental psychology
شناسه افزوده : بیگی، علیرضا، ۱۳۷۱ -
شناسه افزوده : افروز، غلامعلی، ۱۳۲۹ -، مقدمه‌نویس
رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ چ۵ / ۳/ BF۷
رده بندی دیویی : ۵/۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۵۳۴۵۵۸۲

نشر وانی

روان‌شناسی رشد

ویراست دوم

نویسندگان: دکتر ملکه مشهدی فراهانی - علیرضا عرب بیگی

چاپ اول: ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۶۶-۱۰-۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نشر وانی: خیابان انقلاب خیابان ابوریحان خیابان وحید نظری پلاک ۳۶ واحد ۱

تلفن: ۰۹۱۲۱۸۶۵۵۸-۶۶۹۷۴۵۶۱

۵۳۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

فصل اول - مبانی رشد و رشد پیش از تولد

۱۱.....	مبنای ژنتیک
۱۳.....	الگوهای وراثت میکی
۱۶.....	جهش و ژن‌های نامطلوب
۱۹.....	مواردی از بیماری‌های ارز و زهفت
۲۱.....	روش‌های تشخیص پیش از تولد
۲۴.....	بسترهای محیطی برای رشد
۲۵.....	رابطه وراثت و محیط
۳۰.....	رشد پیش از تولد
۳۸.....	مراحل پیش تولدی
۳۲.....	تراژون‌ها
۴۱.....	خلاصه فصل اول

فصل دوم - موضوعات اساسی روانشناسی رشد

۴۵.....	رشد انسان به عنوان حوزه‌ای علمی، میان رشته‌ای و کاربردی
۴۵.....	تعاریف
۴۶.....	موضوعات اساسی
۵۱.....	مفهوم مرحله در روانشناسی
۵۳.....	تاریخچه روانشناسی رشد
۵۳.....	پیشگامان روانشناسی رشد
۵۷.....	نظریه‌های اوسط قرن بیستم
۵۸.....	دیدگاه روانکاوی
۶۰.....	نظریه‌های رفتارگرایی و یادگیری اجتماعی
۶۴.....	نظریه‌ی شناختی - رشدی پیازه
۶۵.....	دیدگاه‌های نظری جدید
۶۵.....	رویکرد پردازش اطلاعات (خبرپردازی)
۶۹.....	کردارشناسی
۷۰.....	نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی
۷۲.....	نظریه سیستم‌های بوم شناختی
۷۴.....	سیستم بویا و همیشه متغیر
۷۵.....	مقایسه و ارزیابی نظریه‌ها

۷۷	.....	استقرار و گسترش روانشناسی ژنتیک
۷۸	.....	بررسی رشد
۸۶	.....	اصول اخلاقی در پژوهش عمر
۸۷	.....	خلاصه فصل دوم

فصل سوم - نوباوگی و نوپایی، دو سال اول زندگی

۸۹	.....	مقدمه
۸۹	.....	ارزیابی وضعیت جسمانی نوزاد
۹۰	.....	بچه‌های زودرس و کم وزن
۹۲	.....	بازتاب‌ها و توانایی‌های نوزاد
۹۳	.....	حواس
۹۳	.....	ارزیابی رفتاری نوزاد
۹۵	.....	حالت‌های نوزاد
۹۶	.....	خواب
۹۷	.....	گریه
۱۰۳	.....	جهش‌های رشد مغز و دورهای اساسی رشد
۱۰۴	.....	تغییر حالت‌های انگیزتی
۱۰۴	.....	بیماری‌های دوران نوزادی
۱۰۵	.....	توانایی‌های یادگیری
۱۰۸	.....	رشد ادراکی
۱۰۸	.....	شتوایی
۱۰۸	.....	بینایی
۱۱۰	.....	رشد مهارت‌های حرکتی ظریف و درشت طی دو سال اول زندگی
۱۱۱	.....	پردازش اطلاعات
۱۱۲	.....	حافظه
۱۱۳	.....	هوش
۱۱۴	.....	سه نظریه‌ی زبان
۱۱۵	.....	رشد زبان
۱۱۶	.....	بیان دوکلمه‌ای (گفتار نلگرافی)
۱۱۶	.....	تفاوت‌های فردی و فرهنگی
۱۱۸	.....	مراحل گوناگون در یادگیری گفتار
۱۱۹	.....	نقص در گفتار
۱۳۰	.....	رشد هیجان‌ها
۱۳۲	.....	پیدایی هیجان‌های خودآگاه
۱۳۳	.....	خودگردانی هیجانی
۱۳۴	.....	خلق و خوی و رشد (سرشت)
۱۳۶	.....	خودآگاهی
۱۳۶	.....	خلاصه فصل سوم

فصل چهارم - اوایل کودکی، ۲ تا ۶ سالگی

۱۳۱	رشد در اوایل کودکی
۱۳۲	رشد استخوان بندی
۱۳۳	رشد مغز
۱۳۴	وراثت و هورمون‌ها
۱۳۵	تغذیه
۱۳۵	رشد حرکتی
۱۳۷	سیر تحولی بازی
۱۴۰	حافظه
۱۴۱	آگاهی کودکان از ذهن
۱۴۱	رشد زبان
۱۴۴	استدلال ریاضی کودکان پیش از دبستان
۱۴۵	خودپرورانی
۱۴۶	رشد هیجانی
۱۴۹	روابط با همسالان
۱۵۱	رشد اخلاقی
۱۵۶	پرورش بر خاشگری
۱۵۷	نقش‌یابی جنسی
۱۵۹	فرزندپروری
۱۶۰	خلاصه فصل چهارم

فصل پنجم - ۵ تا ۱۰ سالگی

۱۶۳	مقدمه
۱۶۳	مفاهیم مختلف در مورد نوجوانی
۱۶۸	تفاوت‌های فردی و گروهی
۱۶۸	تأثیر بلوغ جنسی بر حالات هیجانی و رفتاری نوجوانان
۱۶۹	تأثیر بلوغ زودرس و دیررس در نوجوانان:
۱۷۰	اختلال‌های دوران نوجوانی
۱۷۴	رشد شناختی
۱۷۸	خودپرورانی
۱۸۱	عوامل مؤثر بر رشد هویت
۱۸۲	رشد اخلاقی
۱۸۲	رشد اخلاقی از دیدگاه پیاژه
۱۸۳	رشد اخلاقی از دیدگاه کلبیرگ
۱۸۶	رشد اخلاقی از دیدگاه یادگیری و اجتماعی
۱۸۹	نقش‌یابی جنسی
۱۹۲	بیداری عواطف
۱۹۳	رشد اجتماعی
۱۹۴	مشکلات رایج در دوران نوجوانی

۱۹۸ ..... خلاصه فصل پنجم

فصل ششم - بزرگسالی، میانسالی

۲۰۱	بزرگسالی، (جوانی، ۲۰ تا ۴۰ سالگی)
۲۰۴	تغییرات جسمانی
۲۰۶	انتخاب شغل
۲۰۹	روابط صمیمی
۲۰۹	تشکیل زندگی زناشویی
۲۱۱	رشد شناختی
۲۱۲	نظریه‌ی پری (شناخت معرفتی)
۲۱۲	نظریه‌ی شای
۲۱۳	نظریه‌ی لایبو و ویف
۲۱۴	پردازش از ساعات
۲۱۵	تغییرات در تئوری‌های عقلانی
۲۱۸	نظریه‌ی ویلانته
۲۲۱	رشد جسمانی
۲۳۰	سایر نظریه‌های رشد روانی - اجتماعی در میانسالی
۲۳۰	نظریه‌ی لوینسون
۲۳۱	سازگاری با زندگی از نظر ویلانته
۲۳۲	ثبات و تغییر در خودپنداره و شخصیت
۲۳۴	تفاوت‌های فردی در صفات شخصیت
۲۳۶	زندگی شغلی
۲۳۷	خلاصه فصل ششم

فصل هفتم - پیری، پایان زندگی، داغدیدگی

۲۴۳	پیری (اواخر بزرگسالی، ۶۰ سالگی به بعد)
۲۴۳	تغییرات جسمانی
۲۴۷	بیماری‌های مزمن
۲۵۲	نظریه‌های دیگر رشد روانی - اجتماعی در اواخر بزرگسالی
۲۵۲	نظریه‌ی پک:
۲۵۳	نظریه‌ی لایبوی - ویف (خبرگی هیجانی)
۲۵۵	معنویت و دینداری
۲۵۶	نظریه‌های اجتماعی پیری
۲۵۷	بدرفتاری با سالخوردگان
۲۵۸	پایان زندگی
۲۶۰	داغدیدگی
۲۶۲	خلاصه فصل هفتم

فصل هشتم - نظریه‌های روان تحلیل گری

۲۶۵	نظریه‌ی فروید
۲۶۶	مفاهیم اساسی در نظریه‌ی فروید

۲۶۸	..... پایگاه‌های درون-روانی
۲۷۲	..... مراحل روانی - جنسی فروید
۲۸۲	..... نظریه‌ی اریکسون
۲۸۳	..... مراحل تحول در نظریه‌ی اریکسون
۲۹۷	..... نظریه‌ی آنافروید
۲۹۸	..... مکانیسم‌های دفاعی
۳۰۰	..... مراحل مقدماتی دفاع
۳۰۰	..... مکانیسم همسان‌سازی یا پرخاشگر
۳۰۱	..... مکانیسم‌های دوران نوجوانی
۳۰۳	..... مفهوم خط تحول
۳۰۷	..... خلاصه فصل هشتم

فصل نهم - نظریه‌های شناختی پیاژه و برونر

۳۱۱	..... نظریه‌ی پیاژه
۳۱۲	..... مفاهیم اساسی در نظریه‌ی پیاژه
۳۱۳	..... دو فرآیند مؤثر در تغییر طرحواره‌ها
۳۱۴	..... سه دوره تحول در نظام عملیاتی پیاژه
۳۲۵	..... انواع خودمیان بینی در نظام پیاژه
۳۲۸	..... ساخته شدن فضای تجسمی
۳۳۰	..... ارزیابی نظریه‌ی پیاژه
۳۳۶	..... تفاوت پیاژه و ویگوتسکی
۳۳۸	..... نظریه‌ی برونر
۳۴۰	..... خلاصه فصل نهم

فصل دهم - نظریه‌های جان پیاژه

۳۴۳	..... نظریه‌ی بالبی (رفتارشناسی طبیعی)
۳۴۸	..... واکنش‌های کودک به هنگام جدایی از مادر
۳۵۰	..... ارزیابی ایمنی دلبستگی
۳۵۱	..... ثبات دلبستگی و تنوع فرهنگی
۳۵۱	..... عوامل مؤثر بر ایمنی دلبستگی
۳۵۴	..... دل‌بستگی‌های متعدد
۳۵۵	..... دل‌بستگی و رشد بعدی
۳۵۶	..... مبنای دلبستگی
۳۵۷	..... خلاصه فصل دهم

فصل یازدهم - رشد در دوران بزرگسالی و دوران پیری

۳۵۸	..... تغییرات جسمی، شناختی و اجتماعی هیجانی اصلی بزرگسالان
۳۵۹	..... نظریه‌های زیست شناختی پیری
۳۶۵	..... رشد شناختی در بزرگسالی
۳۶۹	..... رشد اجتماعی هیجانی در بزرگسالی
۳۷۱	..... سبک‌های زندگی، تعهد و ازدواج

۳۷۶	جنبه‌های اجتماعی هیجانی بیری
۳۷۶	روان‌شناسی مثبت‌نگر و بیری
۳۷۷	منابع

www.ketab.ir

مولود انسان، در اینکه دنیا بیاید یا به دنیا نیاید، خود هیچ‌گونه اختیاری نداشته است و هرگز نمی‌توانست در اینکه در کدامین شرایط جسمانی، ذهنی و روانی، عاطفی، فرهنگی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و مذهبی... به دنیا بیاید، از خود اختیاری داشته باشد.

با اعتراف بدین حقیقت باید اذعان نمود که انسان نمی‌تواند و نباید بر آنچه که از خود اراده و اختیار در آن نداشته است امتیازی برای خود نسبت به دیگری قائل شود. و اگر در هر زمانی و تحت هر شرایطی و به هر نحوی ذره‌ای تفاخر نموده و یا اندیشه و احساس برتری داشته باشد این الت‌بیانگر و نشانه‌ای از جهالت و از خود بیگانگی و یا حماقت می‌تواند باشد. آری زشتی و ناسایی، عقب‌ماندگی و تیزهوشی، نابینایی و بینایی، ناشنوایی و شنوایی، معلولیت و معلولان، جسمانی، ناسازگاری و سازگاری و ... سیاهی و سرخی و سفیدی، شهری و روستایی و ... هرگز نمی‌تواند و نمی‌باید معیار ارزش‌ها و برتری‌طلبی‌ها و تفاخر باشد.

به حقیقت این تفاخرنمایان از جهالت است و یا حماقت.
چه تنها معیار ارزش‌ها "تقریب" و تقریب، به خداست.

پروفسور غلامعلی افروز